

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

07-03-

155S

СИЛАБУС	Соціально-виховна робота в територіальній громаді	
SYLLABUS	Social and educational work in the territorial community	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	ФП 18	
Освітній рівень Level of Education	бакалаврський (перший) bachelor's (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	01	Освіта/Педагогіка Education/Pedagogy
Спеціальність Field of Study	011	Освітні, педагогічні науки, Educational, pedagogical sciences
Освітня програма Degree Programme	Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю Social and educational work with children and youth	

РІВНЕ - 2024

Силабус навчальної дисципліни «Соціально-виховна робота в територіальній громаді» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього ступеня, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки освітньо-професійної програми «Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю» Рівне. НУВГП. 2024. стор. 13

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/24850>

Розробники силабусу: Шевчук Тамара Євгенівна, к. п. н., доцент каф суспільних дисциплін; Олексін Юрій Петрович, доктор педагогічних наук професор

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 22 лютого 2024 року

Завідувач кафедри суспільних дисциплін: Олексін Ю.П. д.п.н., професор.

Керівник освітньої програми: Кочубей Алла Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін НУВГП

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ
Протокол № 11 від 27 березня 2024 року
Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Ковшун Н.Е., д.е.н., професор

версія силабусу - публікується вперше.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Соціально-виховна робота в територіальній громаді	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	«Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю»
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Рік навчання, семестр	2/4
Кількість кредитів	6
Лекції:	20 годин
Семінарські заняття:	20 годин
Лабораторні роботи:	20 годин
Самостійна робота:	120 годин
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна
Форма підсумкового контролю	іспит
Мова викладання	українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗОБНИКА ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРА

*Шевчук Тамара Євгенівна, к. п. н., доцент
кафедри суспільних дисциплін*

Вікіситет

ORCID

Як комунікувати

wiki.nuwm.edu.ua/index.php/

<https://orcid.org/0000-0003-2865-2839>

t.ie.shevchuk@nuwm.edu.ua

тел. 0973347899

Актуальні оголошення на сторінці
дисципліни в системі MOODLE

ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРА

*Олексін Юрій Петрович, доктор педагогічних
наук, професор, завідувач кафедри суспільних
дисциплін*

Вікіситет

ORCID

Канали комунікації

<https://cutt.ly/df4yiPQ>

<https://orcid.org/0000-0002-6688-5193>

y.p.oleksin@nuwm.edu.ua

тел. 067-362-51-23

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни
в системі MOODLE

**ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ**

Метою вивчення дисципліни є - формування у студентів теоретичних знань і практичних умінь та навичок соціально-виховної роботи в територіальній громаді.

Вивчення дисципліни дасть можливість студентам визначати міждисциплінарний характер проблем соціально-виховної роботи, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях; аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціально-виховної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи; організувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціально-виховної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу; оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціально-виховної роботи; самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

Виходячи з того, що соціальна педагогіка вивчає особливості соціалізації особистості в різних соціумах, громада стає об'єктом уваги соціальнопедагогічної теорії як різновид соціального середовища. Тут можна говорити про два напрями наукових пошуків: дослідження громади як фактора соціалізації особистості та організацію соціально-виховної роботи в громаді, що спрямована на створення оптимальних умов для становлення та розвитку особистості.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- сформулювати у студентів цілісне уявлення про сучасні підходи до розуміння сутності поняття «соціально виховна робота в територіальній громаді», його завдання та принципи, фактори та умови;
- окреслити основні підходи до класифікації методів;
- сформулювати навички та уміння практичного застосування деяких методів у практичній роботі з різними категоріями клієнтів;
- мотивувати студентів на подальшу самоосвіту у сфері застосування методів соціально-виховної роботи в територіальній громаді.

Актуальність соціально-виховної роботи з дітьми та молоддю на рівні громади обумовлюється такими чинниками:

- змінами у сфері суспільного розвитку;
- досягненнями соціально-педагогічної діяльності за останнє десятиліття;
- наявністю певного законодавчого поля з питань організації соціально-педагогічної роботи на місцевому рівні.

Одним з головних завдань курсу є формування в молодого покоління суспільної свідомості, культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.

Розміщення на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/enrol/index.php?id=5631>

Передумови вивчення (місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)

Передумовою для вивчення навчальної дисципліни є належний рівень базових знань, отриманих студентами при вивченні навчальних дисциплін «Соціальна педагогіка», «Теорія та методика театральної діяльності» «Теорія і практика соціально-виховної роботи» «Інформаційно-просвітницькі та виховні технології» і т.ін..

Компетентності

Інтегральна компетентність: На основі засвоєних знань, умінь і навичок із дисципліни «Соціально-виховна робота в територіальній громаді» здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері та виховній роботі або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціально-виховної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність застосовувати набуті знання на практиці

ЗК 2. Знання та розуміння предметної галузі та професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 15. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ФК 1. Здатність до планування і реалізації соціально-виховних заходів.

ФК 2. Здатність до організації виховної роботи в позашкільних закладах освіти.

ФК 3. Здатність організовувати діяльність з дітьми та молоддю в територіальних та інших громадах.

ФК 7. Здатність до організації та управління процесами в соціально-виховної роботи.

ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 20. Здатність добирати технології соціально-виховної роботи відповідно до мети, середовища, інституції, клієнтів та видів професійної діяльності використовуючи екологічні засоби.

Програмні результати навчання

ПРН2. Ідентифікувати, формулювати і вирішувати завдання у сфері соціально-виховної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

ПРН12. Визначати зміст співпраці з організаціями - партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН14. Здійснювати посередництво між об'єктами та суб'єктами соціально-виховної діяльності, передбачати співпрацю у мультидисциплінарній команді.

ПРН18. Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

ПРН21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

ПРН23. Планувати виховну роботу, ставити конкретні виховні цілі, спрямовані на розвиток особистості, безпеку життєдіяльності, прогнозувати виховний результат.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Загальна кількість годин – 180

(в т.ч. лекції – 20, семінарські заняття – 20, лабораторні роботи – 20, самостійна робота – 120)

Вступ до курсу «Соціально-виховна робота в територіальній громаді» в структурі навчального плану вищої школи. Його мета і завдання.

Тема 1. Теоретичні засади соціально-виховної роботи в територіальній громаді.

1. Сутність соціально-виховної роботи.
2. Громада як соціальне явище та сфера соціальної роботи за місцем проживання, її функції та структура. Типи громад.
3. Нормативно-правове забезпечення соціально-виховної / соціальної роботи у територіальній громаді.
4. Зміст та принципи надання соціальних послуг у громаді.
5. Етичні стандарти та принципи соціальної роботи у громаді.
6. Соціальне мікросередовище та його вплив на процес становлення особистості.
7. Комплексний підхід до визначення потреб та проблем громади.
8. Функції фахівця педагога у територіальній громаді в умовах децентралізації соціальних послуг.
9. Система форм та методів соціально-виховної роботи з різними категоріями клієнтів у громаді (ПРН 2, ПРН 9, ПРН 12).

Тема 2. Ретроспективний огляд соціальної роботи в громаді.

1. Життя слов'ян за часів Київської Русі та роль громади у ньому.
2. Українські братства як вид православних громад, соціальні аспекти їх діяльності.
3. Діяльність в Україні громадських організацій «Просвіта» та «Громада» із соціальної підтримки різних категорій населення в межах територіальних громад.
4. Соціально-педагогічна робота з дітьми, молоддю та сім'ями за місцем проживання у 60-80 роки ХХ ст. в Україні.
5. Особливості організації соціальної роботи з різними категоріями населення в територіальних громадах на сучасному етапі розвитку українського суспільства (ПРН 12, ПРН 18, ПРН 21).

К-сть годин:
лекції – 4
семінари – 4
СР – 15
разом – 23

К-сть годин:
лекції – 4
семінари – 4
СР – 15
разом – 23

Тема 3. Соціальні інститути та їх роль у реалізації соціально-виховної роботи за місцем проживання.

1. Види, цілі та завдання соціальних інститутів у територіальній громаді.
2. Міжсекторне партнерство як механізм реалізації соціально-виховної роботи за місцем проживання з метою вирішення соціальних проблем.
3. Види партнерства.
4. Механізми функціонування взаємодії між державними, громадськими організаціями та бізнесовими структурами у громаді; моделі партнерства у межах територіальної громади.
5. Етапи налагодження дієвого міжсекторального партнерства в громаді (ПРН 14, ПРН 18, ПРН 22, ПРН 23, ПРН 12).

Тема 4. Соціальні служби як осередки реалізації соціально-педагогічних технологій з різними категоріями населення за місцем проживання.

1. Види соціальних служб.
2. Центри СССДМ їх функції, програми діяльності.
3. Центри: дозвілля, допомоги сім'ї під час кризи, патронату.
4. Центри змішаного типу.
5. Центри реабілітації дітей з особливими потребами.
6. Медико-соціальний центр.
7. Притулки надання тимчасової допомоги для жінок з дітьми, що опинилися у кризовій ситуації.
8. Соціальні готелі для дорослих та молоді.
9. Центри психолого-педагогічної допомоги сім'ї і дітям.
10. Центри соціальної реабілітації дітей і підлітків.
11. Центри соціальної реабілітації жінок, постраждалих від домашнього насильства (ПРН 2, ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 18).

Тема 5. Ресурсне забезпечення соціально-виховної роботи за місцем проживання.

1. Визначення потреб і ресурсів громади.
2. Характеристика різновидів ресурсів громади (природні, матеріальні, людські, інституційні, інформаційні).
3. Планування соціальних програм у громаді.
4. Представництва міжнародних громадських організацій в Україні, їх форми роботи в межах територіальної громади.
5. Роль релігійних та благодійних організацій у здійсненні соціальної роботи у громаді (ПРН 14, ПРН 18, ПРН 21, ПРН 22, ПРН 23).

К-сть годин:
лекції – 2
семінари – 2
СР – 15
разом – 19

К-сть годин:
лекції – 4
семінари – 4
СР – 15
разом – 23

К-сть годин:
лекції – 2
семінари – 2
СР – 15
разом – 19

Тема 6. Специфіка позашкільної соціально-виховної роботи за місцем проживання.

1. Загальна характеристика стану виховної та соціально-педагогічної роботи позашкільних установ.
2. Комплексні позашкільні заклади, спеціальні однопрофільні позашкільні виховні заклади - мета та специфіка їх діяльності.
3. Технології соціально-педагогічної роботи в дитячих оздоровчих закладах.
4. Створення системи соціально-психологічного захисту та реабілітації дітей, підлітків та молоді за місцем проживання. (ПРН 2, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 18, ПРН 22).

К-сть годин:
лекції – 2
семінари – 2
СР – 15
разом – 19

Тема 7. Розробка і впровадження соціальних проектів на локальному рівні

1. Поняття соціального проекту.
2. Види соціальних проектів.
3. Алгоритм розробки соціального проекту та його впровадження.
4. Особливості моніторингу та оцінки реалізації соціальних проектів у територіальній громаді (ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 18, ПРН 21, ПРН 23).

К-сть годин:
лекції –
семінари – 2
СР – 15
разом – 17

Тема 8. Технології соціально-виховної роботи в межах сільської територіальної громади.

1. Суб'єкти соціально-педагогічної роботи з різними категоріями населення у сільській громаді.
2. Специфіка соціально-педагогічної роботи з дітьми й молоддю у сільській громаді.
3. Соціально-педагогічна робота з сім'ями у сільській громаді.
4. Типові проблеми сімей, дітей та молоді, що проживають у сільській місцевості.
5. Загальна характеристика труднощів соціально-виховної роботи з різними категоріями вихованців у сільській територіальній громаді.
6. Сільська школа як головний осередок організації соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання.
7. Технології соціально-педагогічної роботи Церкви як інституту підтримки малозахисених верств населення в межах сільської територіальної громади (ПРН 9, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 18, ПРН 21, ПРН 23).

К-сть годин:
лекції – 2
семінари – 2
СР – 15
разом – 19

Теми семінарських занять

Тема 1. Громада як осередок соціальної роботи з різними групами населення

1. Сутність територіальної громади в Україні
2. Характеристика взаємозв'язків у громаді за Джуді Боп
3. Сусідські спільноти як своєрідні громади

Література:

4 год.

1. Алексеєнко Т.Ф. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді // Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2004. № 2. С. 19-24.
2. Анісімов В.В. Земельні громади України (1921- 1929 р.р.): Дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01. К., 1997. 162 с.
3. Батанов О.В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. К., 2001. 260 с.
4. Баяновська М.Р. Соціально-педагогічна діяльність самодіяльних дитячих і молодіжних об'єднань (на матеріалах Закарпаття): Автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 1996. 23 с.
5. Белоусов В.П. Інституціоналізація соціального простору міста: соціокультурний аспект: Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2005. 15с.
6. Бевз Г.М. Соціально-психологічні чинники виникнення та розвитку прийомного батьківства: Автореф. дис... канд. пед. наук: 19.00.05 / Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. К., 2002. 21с.
7. Вайнола Р.Х. Особливості використання ігрових технік в соціальній вуличній роботі. К.: НПУ, 2001. 48 с.
8. Варга С.І. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: Дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченка. К., 2003. 180 с.
9. Варда Я., Клосовські В. Острови надій: розробка стратегій локального розвитку. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2003. 312 с.

2 год.

Тема 2. Ретроспективний огляд соціальної роботи в громаді.

1. Життя слов'ян за часів Київської Русі та роль громади у ньому.
2. Українські братства як вид православних громад, соціальні аспекти їх діяльності.
3. Діяльність в Україні громадських організацій «Просвіта» та «Громада» із соціальної підтримки різних категорій населення в межах територіальних громад.
4. Соціально-педагогічна робота з дітьми, молоддю та сім'ями за місцем проживання у 60-80 роки ХХ ст. в Україні.
5. Особливості організації соціальної роботи з різними категоріями населення в територіальних громадах на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Література:

1. Винников О.Ю. Неприбуткові організації: ресурси та оподаткування. К.: Центр інновацій та розвитку, 2002. 176 с.
2. Винников О.Ю., Соф'янц Н.О. Правові засади соціального партнерства в територіальних громадах. Севастополь: Вебер, 2001. 95 с.
3. Вовк С. Місцеве самоврядування: сенс, тенденції, перспективи // Самоврядування та самоорганізація територіальних громад: Матеріали наук.-практ. конф. (Львів, 24-25 червня 1999 р.). Львів, 1999. С. 124-128.
4. Водозазький В.В. Формування зв'язків із громадськістю в органах місцевого самоврядування України: соціологічний аналіз моделей: Автореф. дис... канд. соціол. наук. 22.00.03. К., 2003. 16 с.
5. Гордієнко Л.О. Громада як один із педагогічних чинників у соціальному вихованні молоді Великої Британії // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. Зб. наук. пр. № 1(23). К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2004. С. 61-67.

6. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: Метод. матеріали для тренера / О.В. Безпалько та інші; Під заг. ред. І.Д.Звереві. К.: Науковий світ, 2004. 69 с. 4 год.
7. Громади України: на шляху відродження. К.: "Ай- Бі", 2002. 279 с.
8. Гроховська Е. Місцеві громади змінюють свою сутність: Порадник для громадян. Варшава, 2000. 87 с.
9. Гурська Л.І. Православні братства в Україні як чинник формування національної самосвідомості (кінець XVI – перша половина XVII ст.): Дис. ... канд. філос. наук: 09.00.11. К., 2000. 189 с.
10. Діти „групи ризику”: психологічні, соціальні та правові аспекти. К. Київська міська державна адміністрація, 2001. 192 с.
11. Дитячі громадські організації. Х. Основа, 2004. 188 с.
12. Довідник мирянських організацій та спільнот на теренах Львівської Архiepархії УГКЦ. Львів: Український католицький університет, 2005. с. 129.
13. Дитячі об'єднання України у вимірах минулого та сучасного: Довідник-посібник / Р.М. Охрімчук, Л.В. Шелестов, О.В. Кравченко та ін. Луганськ: Альма-матер, 2006. 256 с.

Тема 3. Соціальні інститути та їх роль у реалізації соціально-виховної роботи за місцем проживання.

1. Види, цілі та завдання соціальних інститутів у територіальній громаді.
2. Міжсекторне партнерство як механізм реалізації соціально-виховної роботи за місцем проживання з метою вирішення соціальних проблем.
3. Види партнерства.
4. Механізми функціонування взаємодії між державними, громадськими організаціями та бізнесовими структурами у громаді; моделі партнерства у межах територіальної громади. 4 год.
5. Етапи налагодження дієвого міжсекторального партнерства в громаді.

Література:

1. Алексєнко Т.Ф. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді // Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2004. № 2. С. 19-24.
2. Анісімов В.В. Земельні громади України (1921- 1929 р.р.): Дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01. К., 1997. 162 с.
3. Батанов О.В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. К., 2001. 260 с.
4. Баяновська М.Р. Соціально-педагогічна діяльність самодіяльних дитячих і молодіжних об'єднань (на матеріалах Закарпаття): Автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 1996. 23 с.
5. Белоусов В.П. Інституціоналізація соціального простору міста: соціокультурний аспект: Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2005. 15с.
6. Бевз Г.М. Соціально-психологічні чинники виникнення та розвитку прийомного батьківства: Автореф. дис... канд. пед. наук: 19.00.05 / Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. К., 2002. 21с.
7. Вайнола Р.Х. Особливості використання ігрових технік в соціальній вуличній роботі. К.: НПУ, 2001. 48 с.
8. Варга С.І. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: Дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченка. К., 2003. 180 с.
9. Варда Я., Клосовські В. Острови надій: розробка стратегій локального розвитку. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2003. 312 с.

Тема 4. Ресурсне забезпечення соціально-виховної роботи за місцем проживання.

1. Визначення потреб і ресурсів громади.
2. Характеристика різновидів ресурсів громади (природні, матеріальні, людські, інституційні, інформаційні).
3. Планування соціальних програм у громаді.
4. Представництва міжнародних громадських організацій в Україні, їх форми роботи в межах територіальної громади.
5. Роль релігійних та благодійних організацій у здійсненні соціальної роботи у громаді.

2 год.

Література:

1. Винников О.Ю. Неприбуткові організації: ресурси та оподаткування. К.: Центр інновацій та розвитку, 2002. 176 с.
2. Винников О.Ю., Соф'янц Н.О. Правові засади соціального партнерства в територіальних громадах. Севастополь: Вебер, 2001. 95 с.
3. Вовк С. Місцеве самоврядування: сенс, тенденції, перспективи // Самоврядування та самоорганізація територіальних громад: Матеріали наук.-практ. конф. (Львів, 24-25 червня 1999 р.). Львів, 1999. С. 124-128.
4. Водолазкий В.В. Формування зв'язків із громадськістю в органах місцевого самоврядування України: соціологічний аналіз моделей: Автореф. дис... канд. соціол. наук. 22.00.03. К., 2003. 16 с.
5. Гордієнко Л.О. Громада як один із педагогічних чинників у соціальному вихованні молоді Великої Британії // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. Зб. наук. пр. № 1(23). К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2004. С. 61-67.
6. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: Метод. матеріали для тренера / О.В. Безпалько та інші; Під заг. ред. І.Д.Звереві. К.: Науковий світ, 2004. 69 с.
7. Громади України: на шляху відродження. К.: "Ай- Бі", 2002. 279 с.
8. Гроховська Е. Місцеві громади змінюють свою сутність: Порадник для громадян. Варшава, 2000. 87 с.
9. Гурська Л.І. Православні братства в Україні як чинник формування національної самосвідомості (кінець XVI – перша половина XVII ст.): Дис. ... канд. філос. наук: 09.00.11. К., 2000. 189 с.
10. Діти „групи ризику”: психологічні, соціальні та правові аспекти. К. Київська міська державна адміністрація, 2001. 192 с.
11. Дитячі громадські організації. Х. Основа, 2004. 188 с.
12. Довідник мирянських організацій та спільнот на теренах Львівської Архiepархії УГКЦ. Львів: Український католицький університет, 2005. с. 129.
13. Дитячі об'єднання України у вимірах минулого та сучасного: Довідник-посібник / Р.М. Охрімчук, Л.В. Шелестов, О.В. Кравченко та ін. Луганськ: Альма-матер, 2006. 256 с.

2 год.

2 год.

Тема 5. Специфіка позашкільної соціально-виховної роботи за місцем проживання.

1. Загальна характеристика стану виховної та соціально-педагогічної роботи позашкільних установ.
2. Комплексні позашкільні заклади, спеціальні однопрофільні позашкільні виховні заклади - мета та специфіка їх діяльності.
3. Технології соціально-педагогічної роботи в дитячих оздоровчих закладах.

4. Створення системи соціально-психологічного захисту та реабілітації дітей, підлітків та молоді за місцем проживання.

20 год.

Література:

1. Івченко Н.М. Участь молоді у волонтерській діяльності як соціальнопедагогічна проблема (інтерпретаційний аспект) // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. 2003. № 1. С. 23-28.
2. Інновації у соціальних службах: Навч.-метод. посіб. / Семигіна Т.В., Покладова В.В., Грига І.М. та ін. К. Пульсари, 2002. 168 с.
3. Інноваційні моделі соціальних послуг / За ред. Н.В. Кабаченко. К.: ВПОЛ, 2006. 320 с.

Тема 6. Технології соціально-виховної роботи в межах сільської територіальної громади.

1. Суб'єкти соціально-педагогічної роботи з різними категоріями населення у сільській громаді.
2. Специфіка соціально-педагогічної роботи з дітьми й молоддю у сільській громаді.
3. Соціально-педагогічна робота з сім'ями у сільській громаді.

Тема 7.

4. Типові проблеми сімей, дітей та молоді, що проживають у сільській місцевості.
5. Загальна характеристика труднощів соціально-виховної роботи з різними категоріями вихованців у сільській територіальній громаді.
6. Сільська школа як головний осередок організації соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання.
7. Технології соціально-педагогічної роботи Церкви як інституту підтримки малозахищених верств населення в межах сільської територіальної громади.

Література:

1. Алексеєнко Т.Ф. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді // Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2004. № 2. С. 19-24.
2. Анісімов В.В. Земельні громади України (1921- 1929 р.р.): Дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01. К., 1997. 162 с.
3. Батанов О.В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. К., 2001. 260 с.
4. Баяновська М.Р. Соціально-педагогічна діяльність самодіяльних дитячих і молодіжних об'єднань (на матеріалах Закарпаття): Автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 1996. 23 с.
5. Белоусов В.П. Інституціоналізація соціального простору міста: соціокультурний аспект: Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2005. 15с.
6. Бевз Г.М. Соціально-психологічні чинники виникнення та розвитку прийомного батьківства: Автореф. дис... канд. пед. наук: 19.00.05 / Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. К., 2002. 21с.
7. Вайнола Р.Х. Особливості використання ігрових технік в соціальній вуличній роботі. К.: НПУ, 2001. 48 с.
8. Варга С.І. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: Дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченка. К., 2003. 180 с.

9. Варда Я., Клосовські В. Острови надій: розробка стратегій локального розвитку. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2003. 312 с.

Всього

Теми лабораторних занять

Тема 1. Складання карти громади

Викладач об'єднує студентів у три групи. Кожна група отримує аркуш ватману, фломастери, кольоровий папір, клей. За запропонованою схемою одна група розробляє карту конкретної сільської громади, інша – територіальної громади певного районного центру, остання – громади мікрорайону великого міста. Для груп створюється опис громади певного типу.

3 год.

Сфера	Показники
Географічна	Площа, природні особливості, екологічний стан.
Демографічна	Чисельність населення, його віковий та гендерний склад
Історія	Коли створена, визначні історичні події, персони.
Економічна	Характеристика виробництва, зайнятості населення.
Політична	Політична структура, недержавні організації.
Соціальна	Види соціальних служб, заклади охорони здоров'я, освітні та культурно-дозвіллеві заклади, спортивні заклади, релігійні заклади, служби зайнятості, органи охорони правопорядку.
Ризики	Проблеми, небезпеки, що існують у певних сферах життєдіяльності членів громади.

По закінченню роботи кожна група предсталає свої напрацювання і обговорюються такі питання:

3 год.

- чим відрізняються між собою карти громад ?
- що у них є спільного?
- як у своїй майбутній професійній діяльності можна використовувати карту громади?

3 год.

Тема 2. Аналіз міжнародного досвіду соціально-вихової роботи в громаді

Виступи студентів з інформацією про особливості соціально-виховної роботи в громадах зарубіжних країн, з подальшою можливістю його запровадження в практику соціально-виховної роботи в громадах України.

3 год.

Тема 3. Правові основи соціально-виховної роботи в громаді

Політико-правове регулювання роботи в громаді за кордоном. Українське законодавство про місцеве самоврядування й територіальну громаду. Українське законодавство про форми участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування. 3 год.

Українське законодавство про соціальні послуги та соціальне замовлення. 5 год.

Тема 4. Розробка соціального проекту

Поняття соціального проекту. Різновиди соціальних проектів. Етапи розробки соціального проекту в громаді. Особливості соціального проекту. Моніторинг та оцінка соціальних проектів у територіальній громаді. 20 год.

Тема 5. Аналіз соціальних проектів

П'ятикрокова модель впровадження програм у громаді. Визначення потреб та ресурсів громади. Планування програм у громаді. Написання проектів для громади і фандрейзинг. Втілення програм у громаді. Форми залучення членів громади

Тема 6. Налагодження партнерства в громаді

Завдання та навички соціальних працівників у громаді. Ролі соціальних працівників у громаді та методи роботи з громадою. Стратегії і тактики діяльності. Особливості застосування тактик: співпраці, кампанії та протистояння.

Всього:

Форми та методи навчання

Під час вивчення дисципліни застосовуються такі форми занять:

- лекційні заняття (у формі діалогу, з елементами проблемності, набуття теоретичних знань та їх систематизація, візуалізація лекцій (Power Point презентації));
- семінарські заняття (проводяться із застосуванням плакатів, історичних і контурних карт, застосуванням ПЕОМ і відповідних програм тощо);
- самостійна робота (освоєння і поглиблене вивчення теоретичного матеріалу, формування soft skills);
- консультація (застосування теоретичних положень до розв'язання практичних завдань та проблемних ситуацій);

Під час вивчення дисципліни застосовуються ефективні методи навчання шляхом візуалізації лекцій (Power Point презентації), обговорення проблемних питань, командна робота, мозковий штурм.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Для проведення лекційних занять застосовується мультимедійний проектор, опорні схеми лекцій, для семінарських занять – таблиці, схеми карти.

Порядок та критерії оцінювання програмних результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни, є:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені силабусом навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати історичні процеси та явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач і аналізі історичного пероду;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Для досягнення поставлених результатів навчання здобувачам вищої освіти потрібно засвоїти теоретичний матеріал, виконати реферат, здати модульні контролі знань.

Розподіл балів

Вид заняття	Бали
1. Поточна складова оцінювання	
Семінарські заняття	10 зан. X 3б.= 30 б.
Лабораторні заняття	6 тем x 5б.= 30 б.
Всього поточна складова оцінювання:	60 б.
2. Модульна складова оцінювання	
2.1. Модульний контроль №1	20 б.
2.2. Модульний контроль №2	20 б.
Всього модульна складова оцінювання:	40 б.
Разом:	100 б.

Оцінювання завдань поточного (модульного) контролю*

Рівень складності завдань	Кількість завдань в білеті	Оцінка завдань, балів	
		за одне	загальна
1	20	0,4	8
2	9	1	9
3	1	3	3
Разом	30	X	20

* наводиться для усіх модульних контролів

Поєднання навчання та досліджень

Здобувач вищої освіти може долучитися до виконання науково-дослідних досліджень, які визначаються програмними компонентами освітньої програми або фаховим спрямуванням випускової кафедри, зокрема, у конференціях, олімпіадах та інших заходах, висвітлювати наукові результати в курсових проектах (роботах), публікаціях, зокрема у «Студентському віснику НУВГП». За виконання наукових досліджень студент протягом семестру може отримати до 10 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексеєнко Т.Ф. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді // Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2004. № 2. С. 19-24.
2. Анісімов В.В. Земельні громади України (1921- 1929 р.р.): Дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01. К., 1997. 162 с.
3. Батанов О.В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: Монографія. К., 2001. 260 с.
4. Баяновська М.Р. Соціально-педагогічна діяльність самодіяльних дитячих і молодіжних об'єднань (на матеріалах Закарпаття): Автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 1996. 23 с.
5. Белоусов В.П. Інституціоналізація соціального простору міста: соціокультурний аспект: Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2005. 15с.
6. Бевз Г.М. Соціально-психологічні чинники виникнення та розвитку прийомного батьківства: Автореф. дис... канд. пед. наук: 19.00.05 / Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. К., 2002. 21с.
7. Вайнола Р.Х. Особливості використання ігрових технік в соціальній вуличній роботі. К.: НПУ, 2001. 48 с.
8. Варга С.І. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: Дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Київський національний університет ім. Т.Г.Шевченка. К., 2003. 180 с.
9. Варда Я., Клосовські В. Острови надій: розробка стратегій локального розвитку. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2003. 312 с.
10. Винников О.Ю. Неприбуткові організації: ресурси та оподаткування. К.: Центр інновацій та розвитку, 2002. 176 с.
11. Винников О.Ю., Соф'янц Н.О. Правові засади соціального партнерства в територіальних громадах. Севастополь: Вебер, 2001. 95 с.

Допоміжна

1. Вовк С. Місцеве самоврядування: сенс, тенденції, перспективи // Самоврядування та самоорганізація територіальних громад: Матеріали наук.-практ. конф. (Львів, 24-25 червня 1999 р.). Львів, 1999. С. 124- 128.
2. Водолазкий В.В. Формування зв'язків із громадськістю в органах місцевого самоврядування України: соціологічний аналіз моделей: Автореф. дис... канд. соціол. наук. 22.00.03. К., 2003. 16 с.
3. Гордієнко Л.О. Громада як один із педагогічних чинників у соціальному вихованні молоді Великої Британії // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. Зб. наук. пр. № 1(23). К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2004. С. 61-67.
4. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: Метод. матеріали для тренера / О.В. Безпалько та інші; Під заг. ред. І.Д.Звереві. К.: Науковий світ, 2004. 69 с.

5. Громади України: на шляху відродження. К.: “Ай- Бі”, 2002. 279 с.
6. Гроховська Е. Місцеві громади змінюють свою сутність: Порадник для громадян. Варшава, 2000. 87 с.
7. Гурська Л.І. Православні братства в Україні як чинник формування національної самосвідомості (кінець XVI – перша половина XVII ст.): Дис. ... канд. філос. наук: 09.00.11. К., 2000. 189 с.
8. Діти „групи ризику”: психологічні, соціальні та правові аспекти. К. Київська міська державна адміністрація, 2001. 192 с.
9. Дитячі громадські організації. Х. Основа, 2004. 188 с.
10. Довідник мирянських організацій та спільнот на теренах Львівської Архiepархії УГКЦ. Львів: Український католицький університет, 2005. с. 129.
11. Дитячі об'єднання України у вимірах минулого та сучасного: Довідник-посібник / Р.М. Охрімчук, Л.В. Шелестов, О.В. Кравченко та ін. Луганськ: Альма-матер, 2006. 256 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТ

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.lib.rv.ua/>
3. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://cbs.rv.ua/>
4. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75)/ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukovabiblioteka>

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ Перелік соціальних (м'яких) навичок

Навички цифрової грамотності, критичне мислення, уміння розв'язувати проблеми, здатність до саморозвитку, цікавість до знань, бажання і мотивації їх отримувати, командна робота.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://er3.nuwm.edu.ua/4273/>, за яким і реалізується право здобувача на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Перездача модульних контролів здійснюється згідно з правилами ННЦНО <http://nuwm.edu.ua/struktturni-pidrozdili/navch-nauk-tsentrnezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumentu>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі частин навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці даної дисципліни на платформі MOODLE за календарем.

Правила академічної доброчесності

Всі здобувачі, співробітники та викладачі НУВГП мають бути чесними у своїх стосунках, що застосовується і поширюється на поведінку та дії, пов'язані з навчальною роботою. Студенти мають самостійно виконувати та подавати на оцінювання лише результати власних зусиль та оригінальної праці, що регламентовано Кодексом честі студента у НУВГП (<https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>) За списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, студент позбавляється подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість. За списування під час виконання окремих завдань, студенту знижується оцінка відповідно до ступеня порушення академічної доброчесності. Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, порядок здачі курсових робіт, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведені на сторінці ЯКІСТЬ ОСВІТИ сайту НУВГП – <https://nuwm.edu.ua/struktumi-pidrozdili/vyo/dokumenty>.

Вимоги до відвідування

Лекції і семінарські заняття проводяться у режимі офлайн або онлайн за допомогою Google Meet. Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин.

Консультації проводяться у режимі онлайн за допомогою Google Meet або Viber у домовлений час зі студентами. Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки, але виключно в навчальних цілях з даної дисципліни. У випадку пропуску заняття (лікарняні, мобільність тощо), відпрацювати можна самостійно і під час консультацій, надавши викладачу реферат лекції чи звіт практичного заняття після самостійного вивчення пропущеного заняття за матеріалами на платформі MOODLE:

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=5631>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на визнання (перезарахування) результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті згідно з відповідним Положенням: <http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita>. Зокрема студенти можуть самостійно проходити онлайн-курси на таких навчальних платформах, як Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших, для наступного перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни (освітньої програми) та перевірялись в підсумковому оцінюванні

*Лектори, К.п.н. доцент
Шевчук*

д.п.н., професор

Т. Є.

Ю.П. Олексін

Автор
Доцент

Тамара ШЕВЧУК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №597
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00